

УДК 331.101.6

Шахно А.Ю.,*к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
E-mail: alena_shakhno@mail.ru***Короленко О.Б.,***к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
E-mail: kor.ol_ol@mail.ru***Марендич Р.С.,***студент кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
E-mail: amor333@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В статті досліджено питання зростання продуктивності праці, яке відіграє важливу роль у забезпеченні гідного рівня людського розвитку. Актуальність проблеми виходу України з кризи та побудови конкурентоспроможної економіки потребує глибоких системних досліджень щодо підвищення продуктивності праці в суспільстві на усіх економічних рівнях.

В роботі проаналізовано зміну показника продуктивності праці людського капіталу України за період 2005-2015 рр. Побудовано економіко-математичну модель залежності рівня продуктивності праці від впливу таких факторів як: рівень ВВП, зайнятість населення, індекс інфляції, курс валюти.

В умовах глобалізації для прискорення зростання економіки, суттєвого покращення показника продуктивності праці людського капіталу запропоновано наступні заходи: збільшення інвестицій в розвиток людського капіталу як з боку держави, так і на підприємствах; впровадження соціальних інновацій в трудовій сфері; проведення заходів зі зменшення ресурсо- та енергоємності виробництва; ліквідація диспропорцій в структурі підготовки кадрів та потреб економіки в кваліфікованих трудових ресурсах; оновлення застарілої технології та обладнання.

Ключові слова: продуктивність праці, людський капітал, зайняте населення, інфляція, глобалізація.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Рівень розвитку людського капіталу є одним з основних показників розвитку економіки України в порівнянні з іншими країнами світу. У час, коли на перше місце виходить людина з її можливостями та потребами, саме вирішення питання зростання продуктивності праці стає вирішальним у забезпеченні гідного рівня людського розвитку. Продуктивність праці є одним з пріоритетних напрямків підвищення ефективності національної економіки та одним із способів виходу країни на новий глобальний рівень.

Однак останнім часом в Україні соціально-економічної криза та політична нестабільність призвели до спаду виробництва, результатом чого стало значне скорочення ВВП, падіння продуктивності праці, зниження конкурентоспроможності та якості продукції. Тому дослідження проблеми зростання продуктивності праці людського капіталу в умовах посилення глобалізаційних процесів є особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема підвищення продуктивності праці як одного з індикаторів розвитку людського капіталу стала предметом уваги багатьох зарубіжних дослідників, зокрема – Г. Беккера, М. Блауга, Д.Сінка, Ф. Тейлора, Г. Емерсона, Б. Генкіна, Р. Колосової, Р. Яковлева та ін. Серед українських дослідників істотний внесок у вивчення цієї проблеми належить Д. Богині, О. Грішновій, Т. Заяць, А. Колоту, Г. Кулікову, А. Ревенко та ін.

Незважаючи на підвищений інтерес науковців до обраної проблематики, можна стверджувати, що в Україні сьогодні не вистачає системних досліджень у сфері перспектив розвитку людського капіталу як багатогранного та складного явища, зростання продуктивності праці, що призводить до загострення кризових явищ в економіці.

Формулювання цілей статті. Дослідити основні проблеми зростання продуктивності праці в умовах посилення глобалізаційних процесів, виявити головні фактори впливу та запропонувати комплекс заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці людського капіталу та зростання конкурентоспроможності національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. До найважливіших сучасних економічних закономірностей, властивих більшості країн, відноситься інтелектуалізація економічного і взагалі соціального життя. Економічне зростання країни залежить від розвитку людського капіталу, який є головним чинником конкурентоспроможності національної економіки і сприяє підвищенню продуктивності. Від рівня і динаміки продуктивності праці залежать рівень і якість життя населення, соціально-економічний розвиток країни, формування конкурентних переваг та позиція на світовому ринку, оскільки в результаті її підвищення зростає кількість створених споживчих вартостей та оплата праці, підвищується роль інноваційної праці.

Процеси глобалізації неоднозначно впливають на динаміку продуктивності праці: з одного боку глобалізація зумовлює поширення сучасних технологій та методів організації праці та виробництва, появу нових можливостей зайнятості, активізацію інвестицій в людський капітал, з іншого — глобалізація привносить значну диференціацію в розвиток окремих регіонів, експлуатацію дешевої робочої сили та структурне безробіття. Все це призводить до виникнення диспропорцій в розвитку між регіонами та країнами за окремими показниками і складовими їх економічної системи [1].

За статистикою Міжнародної організації праці продуктивність праці у світі в цілому та за певними регіонами мала наступні диспропорції: розвинені економіки та країни ЄС перевищували світовий показник продуктивності праці в 3,4 рази; Центральна та Східна Європа, а також країни СНД — в 1,1 рази; країни Близького Сходу — 1,6 рази. За іншими регіонами показник ПП нижчий за загальносвітовий, зокрема: Східна Азія — показник нижчий за світовий в 1,9 рази, Південна Азія — в 3,3 рази, Південно-Східна Азія та Океанія — в 2,3 рази, Північна Африка — в 1,3 рази, у регіоні Латинської Америки та країн Карибського басейну показник ПП дорівнює загальносвітовому показнику [2].

Вперше у 2007 році завдяки зусиллям бізнес-школи МІМ-Київ Україна була представлена у Щорічному рейтингу конкурентоспроможності країн світу (IMD World Competitiveness Yearbook, далі — IMD WCY). Його з 1989 року публікує провідна європейська бізнес-школа International Institute for Management Development (IMD-Lausanne, Лозанна (Швейцарія)).

Щороку експерти IMD традиційно визначають серед усіх понад 320 показників конкурентоспроможності, за якими проводиться рейтингування країн, по 15 показників, які в абсолютному значенні найбільше погіршилися чи поліпшилися. Одним з груп критеріїв для аналізу рейтингу України є «Продуктивність та ефективність». Рейтингові позиції України саме в цій групі показників є не дуже привабливими й демонструють негативну динаміку. Так, протягом років (2007-го, 2010-го і 2015-ого відповідно) Україна пройшла такий шлях у рейтингу: «Продуктивність та ефективність» — 45—58—57-ме місце [3].

В 2010 р. розбіжності України та першої десятки країн – лідерів за рівнем продуктивності праці різко погіршилися (за статистикою IMD World Competitiveness Yearbook). З 2007 по 2010 рр. Україна перемістилася в рейтингу з 38-го на 51-е місце за рівнем продуктивності праці і погіршила відповідний показник з US \$9,2 до US \$8,7 ВВП (ПКС) на одного зайнятого, на годину [2]. В 2015 році у зв'язку з девальвацією валюти ситуація з продуктивністю праці ще більше погіршилася.

Загалом у рейтингу IMD WCY за підсумками 2015 року Україна посіла передостаннє місце (60-е із 61-ї представленої країни), випередивши лише Венесуелу, що свідчить про погіршення у рейтингу конкурентоспроможності країн світу [4].

Проаналізуємо зміну показника продуктивності праці людського капіталу України за 2005-2015 роки. Продуктивність праці розрахуємо на основі ВВП України та зайнятості населення (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

Динаміка показників ВВП та зайнятості населення України за період 2005-2015 рр.

Роки	ВВП номінальн ий, млн. грн.	Відхилення (до попереднього року)		ВВП реальний, млн. грн.	Відхилення (до попереднього року)		ВВП тис. осіб	Відхилення (до попереднього року)		Зайняте населення тис. осіб	Відхилення (до попереднього року)	
		+/-, млн. грн	у %		+/-, млн. грн	у %		+/-, млн. дол.	у %		+/-, тис. осіб	у %
2005	441452	-	-	400228,5	-	-	86142	-	-	18886,5	-	-
2006	544153	102701	23,3	487592,3	87363,8	21,8	107753	21611	25,1	19032,2	145,7	0,8
2007	720731	176578	32,5	618122,6	130530,3	26,8	142719	34966	32,5	19189,5	157,3	0,8
2008	948056	227325	31,5	775188,9	157066,2	25,4	179992	37273	26,1	19251,7	62,2	0,3
2009	913345	-34711	-3,7	813308,1	38119,2	4,9	117228	-62764	-34,9	18365,0	-886,7	-4,6
2010	1082569	169224	18,5	992272,2	178964,1	22,0	136419	19191	16,4	18436,5	71,5	0,4
2011	1316600	234031	21,6	1258699,8	266427,6	26,9	163160	26741	19,6	18516,2	79,7	0,4
2012	1408889	92289	7,0	1411712,4	153012,6	12,2	175781	12621	7,7	18736,9	220,7	1,2
2013	1454931	46042	3,3	1447692,5	35980,1	2,5	183310	7529	4,3	18901,8	164,9	0,9
2014	1566728	111797	7,7	1254385,9	-193306,6	-13,4	131805	-51505	-28,1	17188,1	-1713,7	-9,1
2015	1979458	412730	26,3	1371765,8	117379,9	9,4	90615	-41190	-31,3	15742,0	-1446,1	-8,4
2015/ 2005	1538006	x	348,4	971537,3	x	242,7	4473	x	5,2	-31445	x	-16,6

Джерело: складено авторами на основі [5, 6]

Таблиця 2

**Динаміка зміни продуктивності праці людського капіталу
України за період 2005-2015 рр.**

Рік	Продуктивність праці людського капіталу					
	у діючих цінах		у базових цінах		в іноземній валюті	
	в національній валюті, тис. грн./особу	у % до 2005 р.	в національній валюті, тис. грн./ особу	у % до 2005 р.	тис. дол./ особу	у % до 2005 р.
2005	23,4	100,0	21,2	100,0	4,6	100,0
2006	28,6	122,3	23,2	109,6	5,7	124,1
2007	37,6	160,7	26,2	123,5	7,4	163,1
2008	49,2	210,7	28,1	132,4	9,3	205,0
2009	49,7	212,8	25,2	119,1	6,4	140,0
2010	58,7	251,2	27,3	128,8	7,4	162,2
2011	71,1	304,2	31,6	149,2	8,8	193,2
2012	75,2	321,7	33,5	158,0	9,4	205,7
2013	77,0	329,3	34,1	161,0	9,7	212,6
2014	91,2	390,0	32,3	152,6	7,7	168,1
2015	125,7	538,0	30,9	145,9	5,8	126,1

Джерело: складено авторами на основі [5, 6]

Проаналізувавши табл. 1 і табл. 2 можна зробити такі висновки:

– у 2009, 2014 і 2015 роках відбулися три хвилі суттєвої девальвації національної валюти, що спричинило суттєве падіння ВВП (в доларах США) у цих роках відповідно на 34,9%, 28,1% і 31,3 % у порівнянні з попереднім роком. Зростання ВВП у доларовому еквіваленті за весь період склало всього 4473 млн. дол. або 5,2 % у порівнянні з 2005 роком (з 86142 до 90615 млн. дол.);

– зайнятість населення за аналізований період зменшилась на 16,6%, що є негативною тенденцією;

– без врахування фактору інфляції у діючих цінах продуктивність праці з 2005 по 2015 рр. зросла: з 23,4 до 125,7 тис. грн., тобто більш ніж у п'ять раз (до 538 %), але така інформація не може відображати дійсний рівень продуктивності праці в країні;

– проте, зважаючи на фактор інфляції, продуктивність праці за

цей же період зростає всього з 21,2 до 30,9 тис. грн., тобто майже в півтора рази (145,9%) (рис.1). Це означає, що в економіці була дуже висока інфляція за цей період, а тому ВВП зростало передусім завдяки підвищенню цін;

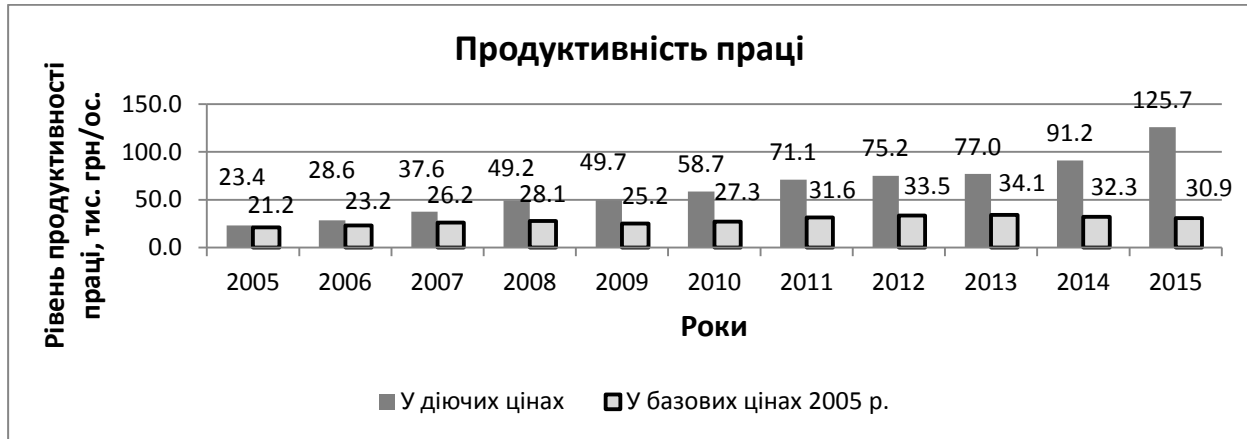

Рис. 1 Динаміка зміни продуктивності праці людського капіталу України за 2005-2015 рр., тис. грн. (складено авторами на основі [5, 6])

— зважаючи на фактор девальвації національної валюти продуктивність праці за аналізований період зростає лише з 4,6 до 5,8 тис. дол., тобто на 26,1% (рис. 2).

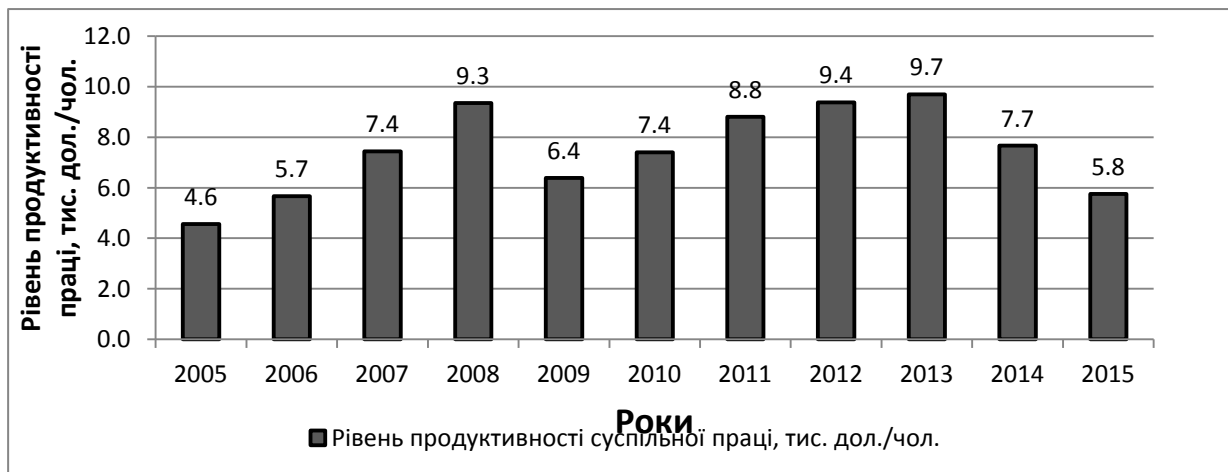

Рис. 2 Динаміка зміни продуктивності праці людського капіталу України за 2005-2015 рр., тис. дол./чол. (складено авторами на основі [5, 6])

Досліджуючи динаміку зміни продуктивності праці було виявлено основні фактори впливу: реальний ВВП, рівень зайнятості, рівень інфляції, курс національної валюти.

Залежність рівня продуктивності праці від впливу факторів можна подати у вигляді математичної моделі [7, с. 191]:

$$ППТ^t = f(BВП, P_3, P_i, K_{NB}), \quad (1)$$

де ППТ – рівень продуктивності праці в t – період часу, тис. дол./чол.;

ВВП – реальний валовий внутрішній продукт, млн. грн;

P_3 - рівень зайнятості, тис. чол.;

P_i - індекс інфляції з наростаючим підсумком;

K_{NB} - курс національної валюти по відношенню до міжнародної (долара), грн/дол.

Відобразимо динаміку обраних факторів і результативного показників у табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка продуктивності праці людського капіталу України та факторів її впливу за період з 2005 по 2015 рр.

№	Рік	Продуктивність праці, тис. дол.	ВВП реальний, млн. грн	Індекс інфляції	Середньорічний курс долара*, грн/дол.	Зайняте населення, тис. осіб
1	2005	4,6	400228,5	1,103	5,12	18886,5
2	2006	5,7	487592,3	1,116	5,05	19032,2
3	2007	7,4	618122,6	1,166	5,05	19189,5
4	2008	9,3	775188,9	1,223	5,26	19251,7
5	2009	6,4	813308,1	1,123	7,79	18365
6	2010	7,4	992272,2	1,091	7,93	18436,5
7	2011	8,8	1258699,8	1,046	7,96	18516,2
8	2012	9,4	1411712,4	0,998	7,99	18736,9
9	2013	9,7	1447692,5	1,005	7,99	18901,8
10	2014	7,7	1254385,9	1,249	11,88	17188,1
11	2015	5,8	1371765,8	1,443	21,84	15742

Джерело: складено авторами на основі [8, 9, 10]

Визначимо ступінь впливу кожного з факторів за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Побудуємо графіки залежності рівня продуктивності праці від кожного окремо взятого фактору. Для цього

застосуємо поліноміальну модель регресії, оскільки вона надає більш високі показники кореляції і детермінації.

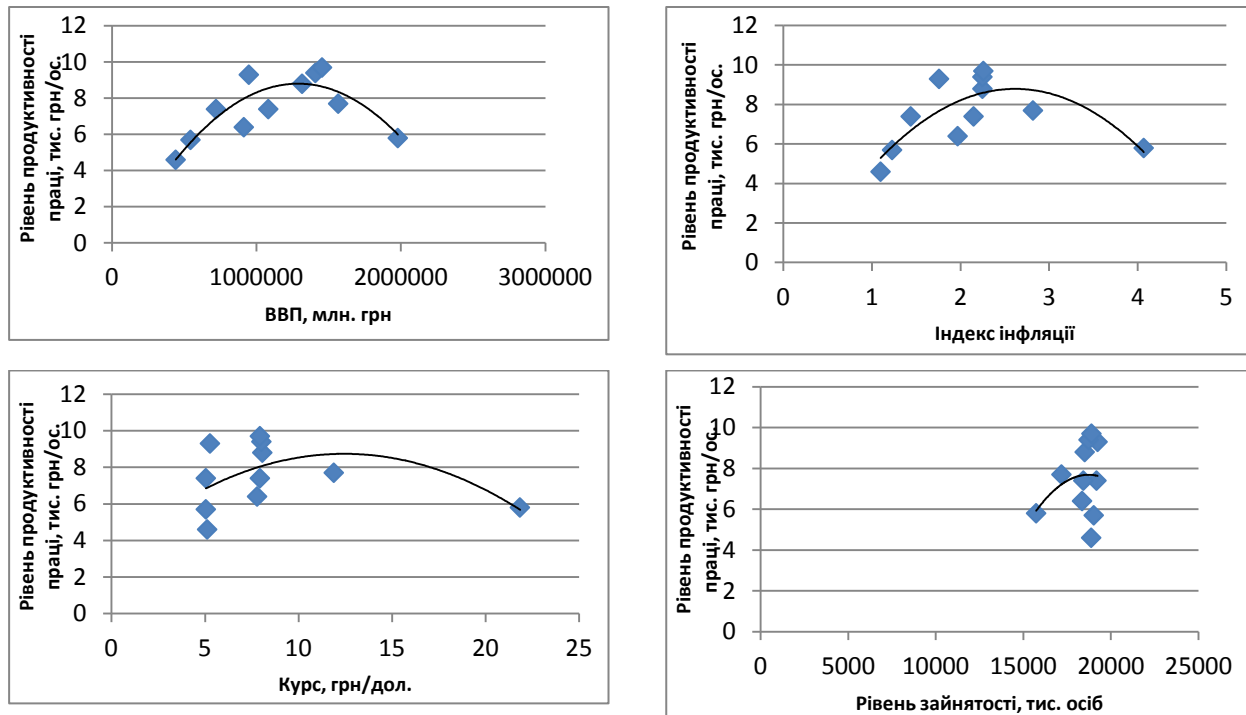

Рис. 3. Графіки залежності рівня продуктивності праці від факторів впливу (розроблено авторами)

Для виміру тісноти кореляційного зв'язку застосовується коефіцієнти кореляції і детермінації. Отримані результати занесемо до табл. 4.

Таблиця 4

Емпіричні залежності рівня продуктивності праці від досліджуваних факторів

Показник	Фактор	Функції залежностей	Коефіцієнт кореляції	Коефіцієнт детермінації
ВВП	X_1	$ПП^{X_1} = -4 * 10^{-12} * X_1^2 + 1 * 10^{-5} * X_1 + 1,8938$	0,6499	0,4224
P_1	X_2	$ПП^{X_2} = 0,0018 * X_2^2 - 0,4949 * X_2 + 39,908$	0,4459	0,1988
$K_{нв}$	X_3	$ПП^{X_3} = -0,0346 * X_3^2 + 0,8593 * X_3 + 3,3968$	0,5164	0,2667
P_3	X_4	$ПП^{X_4} = -2 * 10^{-7} * X_4^2 + 0,0074 * X_4 - 61,374$	0,3090	0,0955

Як видно з табл. 5:

1) всі обрані фактори мають помірний (коефіцієнт кореляції 0,3-0,5) або суттєвий (0,5-0,7) вплив;

2) зміна реального ВВП найбільш повно відображає динаміку продуктивності з поміж обраних факторів;

3) зміна рівня зайнятості має найменший вплив на продуктивність праці;

4) у випадку з курсом національної валюти і рівнем інфляції є припущення, що хоча ці фактори мають не високий вплив на продуктивність, проте варто відзначити, що в моменти різкого стрибку курсу, а також рівня інфляції, що виникають одночасно, відбувається суттєвий спад в продуктивності праці. Це спричинено кризами в 2008-2009, а також 2013-2015 роках в економіці.

Загальновідомо, що передумовою зростання продуктивності праці є, передусім, науково-технічний прогрес, впровадження ресурсозберігаючих технологій, вдосконалення технології виробництва і продукції. Витрати розвинених країн на науку і високі технології у десятки разів перевищують аналогічні витрати в Україні, що дозволяє розвивати виробництво високотехнологічної продукції, що приносить левову частку доходів від експорту, нарощувати обсяги виробництва конкурентоспроможних товарів і послуг [10, с.123].

Для прискорення зростання економіки, суттєвого покращення показника продуктивності праці людського капіталу, скорочення диспропорцій країни за даним напрямком необхідними є наступні заходи:

1. Збільшення інвестицій в розвиток людського капіталу як з боку держави, так і на підприємствах.

2. Впровадження соціальних інновацій в трудовій сфері.

3. Контроль державою ситуації зі зростанням інфляції, виділення коштів на індексації заробітних плат. Кошти на це мають бути отримані за допомогою подальших реформ в країні, у тому числі: проведення заходів щодо «детінізації» економіки; боротьби з корупцією.

4. Проведення заходів зі зменшення ресурсо- та енергоємності

виробництва.

5. Ліквідація диспропорцій в структурі підготовки кадрів та потреб економіки в кваліфікованих трудових ресурсах. Цього можливо досягти шляхом реформування системи надання бюджетних місць у сфері освіти, у тому числі ВНЗ (за рахунок збільшення місць на затребувані в країні професії, а також зі зменшенням або повним усуненням бюджетних місць на спеціальності, де є суттєвий надлишок пропозиції на ринку).

6. Оновлення застарілої технології та обладнання за рахунок зміни норм амортизації. Світовий досвід переконує, що введення пільгових норм амортизаційних відрахувань є одним з найефективніших методів стимулювання інвестиційної діяльності.

Висновки. Отже, в останні роки в Україні склалася небезпечна ситуація: неконтрольоване падіння національної валюти, зростання інфляції при лише частковій індексації заробітних плат, що зумовлює подальше падіння показника продуктивності праці. Це приводить до ще більшого відставання від провідних країн (що відображено в Щорічному рейтингу конкурентоспроможності країн світу IMD World Competitiveness Yearbook).

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити низку висновків:

– актуальність проблеми виходу України з кризи та побудови конкурентоспроможної економіки потребує глибоких системних досліджень проблеми підвищення продуктивності праці в суспільстві на усіх економічних рівнях;

– проблемі неконтрольованого росту інфляції та курсу валют має бути приділено значно уваги, оскільки в останні роки саме ці показники дуже негативно впливають на всю економіку в цілому;

– вивчення проблеми підвищення продуктивності праці в Україні вимагає урахування впливу глобалізації, нових умов господарювання, уважного вивчення ролі усіх впливових чинників на макро-, мезо- та

мікроекономічному рівнях, вдосконалення методологічних та методичних підходів до оцінювання та аналізу продуктивності праці, визначення важелів її підвищення з позицій перспектив інноваційного розвитку суспільства;

– необхідно забезпечити постійний моніторинг продуктивності праці людського капіталу на усіх рівнях управління економікою, забезпечити об'єктивну оцінку продуктивності праці та адекватне відображення такої оцінки державною статистикою.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку є дослідження пріоритетів інвестування у людський розвиток як одного з вирішальних факторів зростання продуктивності праці в умовах посилення глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел

1. Кондратюк Ю.Ф. Продуктивність праці як компонент індексу людського розвитку/ Ю.Ф. Кондратюк// Інноваційна економіка. – 2013. - №4 (42). – С. 171-173.

2. Ромусік Я. В. Динаміка продуктивності праці економіки України у контексті диспропорційності міжнародних порівнянь [Електронний ресурс] // Ефективна економіка, 2011. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=569&p=1>

3. Тихомирова І. О. Ефективна неефективність, або чи переможуть очікування статистичний негатив? [Електронний ресурс] // Всеукраїнська експертна мережа, 2010. — Режим доступу: <http://www.experts.in.ua/inform/smi/detail.php?ID=63534>

4. Результати Щорічного рейтингу конкурентоспроможності країн світу IMD WCU 2015 [Електронний ресурс] // Бізнес-школа МІМ-Київ, 2015. — Режим доступу: <http://www.mim.kiev.ua/press/news/2015/2376/>

5. ВВП України [Електронний ресурс]. // Фінансовий портал Мінфін. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

6. Рівень безробіття [Електронний ресурс]. // Фінансовий портал Мінфін. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php>
7. Лугінін О.Є. Економіко-математичне моделювання: [навч. посіб.] /О.Є. Лугінін, В.М. Фомішина. — К.: Знання, 2011. — 342 с.
8. Індекс інфляції [Електронний ресурс]. // Фінансовий портал Мінфін. — Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>
9. Державна служба статистики України. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
10. За останнє десятиліття середньорічний курс долара в Україні зріс учетверо / Телевізійна служба новин [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/za-ostannye-desyatilittya-serednorichniy-kurs-dolara-v-ukrayini-zris-uchetvero-infografika-587482.html>

REFERENCES

1. Kondratiuk, Yu.F. (2013), Produktivnist' pratsi iak komponent indeksu liuds'koho rozvytku [Productivity as a component of the human development index], *Innovatsijna ekonomika - Innovative economy*, 4(42), 171-173 [in Ukrainian].
2. Romusik, Ya.V. (2011), Dynamika produktyvnosti pratsi ekonomiky Ukrainy u konteksti dysproporsijnosti mizhnarodnykh porivnian' [The dynamics of productivity of economy of Ukraine in the context of disproportionality international comparisons], *Efektivna ekonomika - Effective economy*, Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=569&p=1> [in Ukrainian].
3. Tikhomirova, I.O. (2010), Efektivna neefektivnist', abo chy peremozhut' ochikuvannia statystychnyj nehatyv? [Effective inefficiency, or win or negative statistical expectations?], *Vseukrains'ka ekspertna merezha - All-Ukrainian Network*. Retrieved from <http://www.experts.in.ua/inform/smi/detail.php?ID=63534> [in Ukrainian].
4. Rezul'taty Schorichnoho rejtynhu konkurentospromozhnosti krain svitu IMD WCY 2015 The annual ranking of competitiveness countries IMD WCY

2015]. *Biznes-shkola MIM-Kyiv - Business School MIM-Kyiv*. <http://www.mim.kiev.ua>. Retrieved from <http://www.mim.kiev.ua/press/news/2015/2376/> [in Ukrainian].

5. VVP Ukrainy [Ukraine's GDP], *Finansovyj portal Minfin - Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). index.minfin.com.ua. Retrieved from <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> [in Ukrainian].

6. Riven' bezrobittia [Level of Unemployment], *Finansovyj portal Minfin - Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). Retrieved from <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php> [in Ukrainian].

7. Luhinin, O.E. and Fomishyna, V.M. (2011), *Ekonomiko-matematychni modeliuvannia [Economic modeling]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

8. Indeks inflatsii [The inflation index]. *Finansovyj portal Minfin - Ministry of Finance of Ukraine*. (n.d.). index.minfin.com.ua. Retrieved from <http://index.minfin.com.ua/index/infl/> [in Ukrainian].

9. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] (2016). Retrieved from <http://vvv.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

10. Za ostannie desiatylittia seredn'orichnyj kurs dolara v Ukraini zris uchetvero [Over the last decade the average exchange rate in Ukraine has increased fourfold]. *Televizijna sluzhba novyn - Television news service*. (n.d.). tsn.ua Retrieved from <http://tsn.ua/groshi/za-ostannye-desyatylittya-serednorichniy-kurs-dolara-v-ukrayini-zris-uchetvero-infografika-587482.html> [in Ukrainian].

**ШАХНО А.Ю., КОРОЛЕНКО О.Б., МАРЕНДИЧ Р.С.
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РОСТА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ
ТРУДА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В УСЛОВИЯХ
ГЛОБАЛИЗАЦИИ**

В статье исследованы вопросы роста производительности труда, который играет важную роль в обеспечении достойного уровня человеческого развития. Актуальность проблемы выхода Украины из

кризиса и построения конкурентоспособной экономики требует глубоких системных исследований по повышению производительности труда в обществе на всех экономических уровнях. В работе проанализировано изменение показателя производительности труда человеческого капитала Украины за период 2005-2015 гг. Построена экономико-математическая модель зависимости уровня производительности труда от влияния таких факторов как: уровень ВВП, занятости населения, индекс инфляции, курс валюты.

В условиях глобализации для ускорения роста экономики, существенного улучшения показателя производительности труда человеческого капитала предложены следующие меры: увеличение инвестиций в развитие человеческого капитала как со стороны государства, так и на предприятиях; внедрение социальных инноваций в трудовой сфере; проведение мероприятий по уменьшению ресурсо- и энергоемкости производства; ликвидация диспропорций в структуре подготовки кадров и потребностей экономики в квалифицированных трудовых ресурсах; обновление устаревшей технологии и оборудование.

Ключевые слова: **производительность труда, человеческий капитал, занятое население, инфляция, глобализация.**

**SHAKHNO A.Yu., KOROLENKO O.B., MARENDYCH R.S.
HUMAN CAPITAL PRODUCTIVITY INCREASE IN THE
GLOBALIZED WORLD: PROBLEMS AND OUTLOOKS**

The article investigates the question of labour productivity increase that provides an adequate level of human development. The problem of Ukraine's overcoming the crisis and building a competitive economy requires profound system analysis of labour productivity increase at every economic level. The paper analyses the variation of the labour productivity factor of Ukraine's human capital within 2005-2015 and offers an economic and mathematical

model describing the dependence of a labour productivity level on the GDP, employment, inflation index, currency rate.

To speed up the economic growth rates and enhance considerably the human capital labour productivity in the globalizing world the following steps are suggested: increase of investment into human capital development by both the state and an enterprise; introduction of social innovations; decrease of resource and energy consumption at enterprises; elimination of imbalance between the manpower training structure and the economy's needs for the qualified labour force; technology and equipment upgrade.

Key words: labour productivity, human capital, employed population; inflation; globalization

Стаття надійшла до редакції 18.09.2016 р.

Авторська довідка

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Шахно Альона Юріївна	Shakhno Alyona
Науковий ступінь/ Scientific degree	Кандидат економічних наук	PhD (Economics)
Вчене звання/ Scientific rank	Доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами	Assoc. prof., department of economics and enterprise organisation and management
Посада/ Position	Доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами	Assoc. prof., department of economics and enterprise organisation and management
Установа/ Establishment	ДВНЗ «Криворізький національний університет»	SIHE “Kryvyi Rih National University”

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Короленко Ольга Борисівна	Korolenko Olha
Науковий ступінь/ Scientific degree	Кандидат економічних наук	PhD (Economics)
Вчене звання/ Scientific rank	Доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами	Assoc. prof., department of economics and enterprise organisation and management
Посада/ Position	Доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами	Assoc. prof., department of economics and enterprise organisation and management
Установа/ Establishment	ДВНЗ «Криворізький національний університет»	SIHE “Kryvyi Rih National University”

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Марендич Роман Сергійович	Marendych Roman
Науковий ступінь/ Scientific degree	-	-
Вчене звання/ Scientific rank	-	-
Посада/ Position	Студент магістратури кафедри економіки, організації та управління підприємствами	A student of Master, department of economics and enterprise organisation and management
Установа/ Establishment	ДВНЗ «Криворізький національний університет»	SIHE "Kryvyi Rih National University"